

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

474. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 21. A 22. ZÁŘÍ 2011

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch“

KOM(2010) 352 v konečném znění

(2011/C 376/08)

Zpravodaj: **pan GKOFAS**

Dne 30. června 2010 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch

KOM(2010) 352 v konečném znění.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2011.

Na 474. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 21. a 22. září 2011 (jednání dne 21. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 121 hlasy pro, 14 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor oceňuje sdělení Komise Evropskému parlamentu *Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch* a zdůrazňuje, že ačkoliv má návrh několik závažných mezer, obsahuje řadu pozitivních prvků, jimž bude třeba dodat konkrétní podobu, a předkládá následující návrhy k posílení a obohacení této iniciativy.

1.2 Vzhledem k různým aktérům (správy, instituce, subjekty, sociální partneři), úrovním (místní, regionální, vnitrostátní a evropská) a oblastem (doprava, ubytování, doplňkové nabídky atd.) odvětví cestovního ruchu v Evropě by plánované iniciativy měly zahrnovat všechny aktéry v odvětví. EHSV za tímto účelem opakovaně navrhuje vytvořit evropskou agenturu pro cestovní ruch, která by účinně sledovala údaje podporující předložená opatření a soustřeďovala úsilí, jež by vedlo směrem ke globální evropské politice cestovního ruchu, která by zohlednila rozmanitost a pluralitu evropské identity z hlediska cestovního ruchu.

1.3 EHSV se domnívá, že je třeba poukázat na následující opatření a přijmout je s cílem splnit výzvy předložené ve sdělení a vlastní opatření v něm obsažená:

- podporovat vytvoření evropské platformy ve všech jazycích EU, kde by mohli cestovatelé v elektronické podobě sdělovat své připomínky a dojmy a jejímž cílem by bylo lépe hodnotit a využívat produkty, aby bylo možné účinněji přilákat turisty a rovněž využívat nové technologie (elektronické rezervace);
- být zodpovědná za průzkum, strukturování a podporu provádění politického rámce v různých oblastech a zároveň prosazovat priority, jako je propagace turistického produktu v rámci Evropy, služby a zařízení v celé Evropě např. tím, že by motivovala stávající orgány a podniky ke spolupráci s cílem zlepšit poskytované služby a zařízení (harmonogramy);

- podporovat v EU zlepšení silničních a dálničních spojů, železničních spojů, leteckých spojů, ale také pobřežních spojů, spolu s informováním a šířením nových informací na internetu a se zvláštní pozorností věnovanou málo frekventovaným linkám;
- povzbuzovat propagaci cestovního ruchu za účelem zlepšení zdraví a pohody či s terapeutickým cílem, za účelem školení, kultury – zejména regionálních festivalů a představení (operních, divadelních, tanečních, koncertních apod.) a kulturních akcí, např. výstav či přednášek nebo také z oenologicko-gastronomických, historických a náboženských důvodů, nebo za účelem pobytu na venkově či u moře s tím, že bude zhodnoceno a zachováno kulturní dědictví a gastronomie;
- podporovat kvalitu poskytovaných služeb prostřednictvím odborné přípravy a stálého zaměstnání;
- motivovat národní vlády k tomu, aby v odvětví cestovního ruchu podporovaly rozvoj malých podniků a mikropodniků, které odrážejí sociální, environmentální, historické a kulturní tradice místa, kde jsou usazeny, nebo jejich regionu, a to s lepším řízením nabídek „all inclusive“;
- se zasazovat o to, aby senioři nebo osoby se zdravotním postižením a se specifickými potřebami volili destinace v rámci Evropy díky tomu, že budou zlepšeny infrastruktury a služby, ale také díky lepší podpoře služeb, které jim jsou poskytovány v EU;
- povzbuzovat podpůrnou politiku, jejímž cílem je, aby letecké společnosti propagovaly destinace v rámci Evropy tak, aby spotřebitelům nebyly nabízeny za vyšší ceny, než destinace mimo EU, ale také usilovat o to, aby tyto destinace v rámci Evropy měly podporu velkých cestovních agentur;
- podporovat a propagovat bezpečnost, která je již oproti jiným destinacím pro dovolené v EU zajištěna a je pevnou součástí nabídky cest, pobytu, práv občanů nebo lékařské péče, léků či nemocniční péče nebo právního rámce;
- přispívat k vypracování přesnějšího systému statistického sledování a harmonizace odvětví cestovního ruchu a jeho složek, aniž by však došlo k nárůstu administrativní zátěže (byrokracie) pro podniky a občany;
- podporovat reklamní kampaň ve prospěch destinací v EU;
- podporovat kvalitu odborných služeb prostřednictvím vzdělávání a stabilní zaměstnanosti.

1.4 Je třeba, aby na úrovni členských států začala analýza dopadů změny klimatu na cestovní ruch, a musí být přijata vhodná adaptační opatření v souladu s prognózami dopadů klimatické změny na konkurenceschopnost.

1.5 Je třeba pokračovat v rozvoji specifických nabídek cestovního ruchu, jako je sociální, kulturní či gastronomický cestovní ruch, agroturistika či cestovní ruch za účelem sportu, ze zdravotních důvodů, bezbariérový cestovní ruch, cestovní ruch z důvodu účasti na konferenci či z náboženských pohnutek atd., jako součásti evropské politiky zaměřené na rozmanitost nabídky a pozornost vůči novým vznikajícím trhům.

1.6 EHSV se domnívá, že projekty na evropské úrovni, jako je např. Calypso, prokázaly účinnost spolupráce mezi evropskými institucemi a ostatními úrovněmi správy, sociálními partnery a subjekty tohoto odvětví, a měly pozitivní sociální a hospodářský dopad. EHSV vyzývá Komisi a Evropský parlament, aby nadále podporovaly zejména z rozpočtového hlediska rozvoj tohoto druhu iniciativ.

1.7 Je třeba mít na paměti potřebu bezpečnosti, víza však mohou být zdrojem obtíží pro turisty přijíždějící ze zemí mimo prostor Schengenské úmluvy. V některých případech je to důsledkem nadměrně byrokratických postupů používaných v jednotlivých členských státech. Výbor vyzývá Komisi, aby přijala specifická opatření pro odstranění těchto překážek.

1.8 Výbor vyzývá národní vlády, aby vystavily evropské osvědčení o odborné přípravě pro profese cestovního ruchu, které by bylo uznáváno ve všech zemích EU. Podle názoru Výboru je nezbytné, aby výuka v oblasti cestovního ruchu byla nejen uznávána v celé Unii, ale byla poskytována rovněž na vysoké úrovni, aby byli školeni skuteční profesionálové v tomto odvětví, a to v souladu s pokyny Evropské komise a Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop), se zvláštním důrazem na výsledky učení a jejich potvrzení, ale také se zvýšením hodnoty studia v oblasti cestovního ruchu díky jeho začlenění do univerzitní úrovně vždy tehdy, kdy je tento pokrok možný. Strategie Evropa 2020 by měla pokrývat oblast cestovního ruchu a výslovněji zmiňovat nové dovednosti pro nová pracovní místa a další plánované iniciativy, k nimž patří uznání odborné zkušenosti a informálního a neformálního vzdělávání, jakož i dopady, které by na oblast cestovního ruchu mělo mít komuniké ze zasedání v Bruggách týkající se odborného vzdělávání a přípravy, jež přijali ministři školství EU a sociální partneři.

1.9 Výbor zdůrazňuje, že neexistuje jediný model v oblasti cestovního ruchu, a uznává, že každá destinace má své vlastní potřeby a přitahuje specifické tržní příležitosti. Z toho důvodu bude muset rámec politiky cestovního ruchu zohlednit tyto nutné odlišnosti tak, aby byly uzpůsobeny dané situaci (v okrajových regionech, na kontinentu, v regionech, pobřežních oblastech, venkovských oblastech, na ostrovech, v odlehlých oblastech atd.).

1.10 Cílem je vypracovat, dokončit a provést strategické plánování pro společnou evropskou politiku cestovního ruchu na úrovni regionů, která by posílila její udržitelnou konkurenceschopnost a její kvalitu a zajistila vysokou míru ochrany spotřebitelů, přičemž by zároveň doplňovala činnost členských států. Vzhledem k rozmanitosti členských států však bude třeba jim uložit, aby každý z nich předložil strategické plánování své národní politiky cestovního ruchu stanovující konkrétní činnosti, které mají provést jednotlivé regiony a které pokrývají časový rozsah nejméně jednoho desetiletí.

1.11 Výbor vyzývá národní vlády, aby upravily místní daně a vynaložily úsilí na snížení DPH, která zatěžuje turistické produkty sociálního charakteru, aby získaly na přitažlivosti, přičemž výhledovým dlouhodobým cílem je rozvoj služeb souvisejících s cestovním ruchem a usnadnění jejich dostupnosti. Je třeba zajistit existenci místních infrastruktur a

služeb, jež budou schopné poskytovat kvalitní služby cestovního ruchu, což přispěje jak ke zlepšení kvality života místních obyvatel, tak ke zlepšení podmínek pro turisty.

1.12 EU potřebuje komunikační strategii, jež zachová dobrý image Evropy a oblasti cestovního ruchu a současně odstraní problém špatné reputace.

1.13 Je třeba přijmout opatření za účelem odstranění strukturální nezaměstnanosti v podnicích cestovního ruchu z důvodu zlepšení kvality a stability pracovních míst, jakož i ziskovosti podniků.

1.14 Komise bude muset znásobit úsilí vyvíjené na šíření skutečného pojetí kvalitního cestovního ruchu ve všech rozměrech, který by byl zkušeností zahrnující fyzický odpočinek i duševní vzpruhu při kontaktu s kulturními a společenskými mistrovskými díly. Tato činnost bude muset být naplánována na úrovni regionů a její propagace a komunikace na regionální a vnitrostátní úrovni, ale rovněž na úrovni EU.

1.15 EHSV upozorňuje na to, že chybí jasná zmínka o právním rámci pro spotřebitelská práva v odvětví cestovního ruchu a rovněž odůvodnění nepřijatelného odložení přezkumu směrnice 90/314/EHS ze dne 13. června 1990, jenž byl původně ohlášen na konec roku 2010, později v rámci pracovního programu Komise plánován na začátek roku 2011, a dodnes nezrealizován.

1.16 ESHV oceňuje podnět, který dali Komise, Evropský parlament a evropští sociální partneři k vytvoření evropské politiky cestovního ruchu. V tomto smyslu se EHSV bude i dále angažovat a bude spolupracovat při dosahování cílů a hodnot, které předává ve svých stanoviscích na cestě k evropskému modelu cestovního ruchu.

2. Úvod

2.1 Nová politika cestovního ruchu se zaměřuje na tři hlavní cíle, které jsou páteří nového rámce. Tyto cíle jsou:

— konkurenceschopnost;

— udržitelnost;

— propagace cestovního ruchu.

Pokud se budou tyto tři pilíře opírat o odpovídající struktury a zdroje, zajistí pevné základy velmi spolehlivé a přínosné politiky cestovního ruchu.

2.2 Komise upřesňuje řadu výzev, jimž musí čelit evropský cestovní ruch a které se v posledních letech objevily či vzrostly. Hlavní výzvy však v průběhu let zůstaly tytéž: sozónnost

typická pro toto odvětví, skutečnost, že toto odvětví není uznáno jako důležitá oblast činnosti, která se rychle vyvíjí, nejisté pracovní podmínky zaměstnanců, převládající strukturální nezaměstnanost, nedostatečný přístup malých a středních podniků k odpovídajícímu financování, které by jim pomohlo přizpůsobit se neustálým změnám a vývoji, stejně jako inovacím, které v tomto odvětví probíhají. Komise se musí těmito výzvami nutně zabývat. Výbor mnohokrát ve svých stanoviscích zdůraznil, že je třeba tyto výzvy řešit, a vyzdvihl opatření, která je třeba přijmout.⁽¹⁾

2.3 Cestovní ruch je velice důležitou činností, jejíž vliv na rozvoj hospodářství, udržitelný rozvoj a zaměstnanost je v Evropě zvláště pozitivní. Představuje důležitý aspekt života evropských občanů.

2.4 Od roku 2008 byla poptávka po službách cestovního ruchu negativně ovlivněna. Pokud si však Evropa přeje zachovat pozici hlavní světové turistické destinace a využít bohatství a rozmanitost regionů, z nichž se skládá, musí vypracovat společnou politiku cestovního ruchu.

2.5 Pokud hodlá Evropská komise prosazovat nový rámec činnosti pro posílení konkurenceschopnosti cestovního ruchu v EU a její schopnosti trvalého růstu, je podle názoru Výboru třeba, aby upřesnila své návrhy a uznala, že pro každou zemi je důležité rozvinout model a dynamiku cestovního ruchu, které jí jsou vlastní. Vzhledem k přeshraniční povaze odvětví cestovního ruchu je nesporné, že je potřebný unijní politický rámec, který však poskytuje členským státům EU veškerý prostor k tomu, aby mohly vyvíjet vlastní vnitrostátní politiky. Je třeba si uvědomit, že událost, k níž dojde v určité části Evropské unie, může mít důsledky na cestovní ruch v jiné zemi EU.

2.6 Například země jižní Evropy nebyly postiženy uzavřením evropského letového prostoru vyhlášeného na jaře 2010 z důvodu mraku sopečného popela, avšak přesto se zde snížila aktivita v oblasti cestovního ruchu kvůli negativním informacím, jež vyvolaly nepříznivé klima pro to, aby si tyto země turisté zvolili za svou destinaci.

2.7 Výbor se dále domnívá, že politický rámec pro evropský cestovní ruch musí vycházet z jasného právního rámce pro práva a povinnosti všech jeho zúčastněných stran, který sdělení naprosto opomíjí a pro jehož vymezení má zvláštní význam přezkum směrnice 90/314/EHS ze dne 13. června 1990; ten byl původně ohlášen na konec roku 2010, později v rámci pracovního programu Komise plánován na začátek roku 2011 a dodnes nezrealizován, navzdory tomu, že je směrnice naprosto zastaralá a že toto zpoždění ponechává spotřebitele bez ochrany, narušuje jejich důvěru, znemožňuje rozvoj cestovního ruchu a je základním chybějícím prvkem právního rámce, kterým by se zrealizovaly pravomoci, jež Smlouva v této oblasti nově uděluje EU.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 32, 5.2.2004, s. 1.

3. Zvláštní připomínky

3.1 Evropská unie musí přispět a podpořit stanovení důrazné politiky pro urychlení růstu a vytvoření podmínek, které posílí přitažlivost Evropy. Stanovení společného plánování a konkrétních kroků již nesmí být v pravomoci Komise a musí jej uskutečňovat jiný orgán spolu s politikou, která nebude obsahovat nepřesnosti a opakovat stále stejné myšlenky, ale zajistí účast a status členů všem zainteresovaným stranám v oblasti cestovního ruchu, jako jsou profesní konfederace a jednotlivé subjekty působící v profesích cestovního ruchu či odbory pracovníků z tohoto odvětví, regiony a turistické informační kanceláře jednotlivých států. Důležitou úlohu by při tom pro podporu evropských institucí mohla mít evropská agentura pro cestovní ruch, kterou EHSV již navrhl v předchozích stanoviscích.

3.2 Je zásadně důležité, aby Komise, stejně jako ostatní instituce EU, prosazovala zásadu tvorby inteligentní legislativy a všechny legislativní návrhy EU zahrnovaly řádné posouzení dopadu navrhovaných opatření, která se dotknou cestovního ruchu. Navrhovaný akční rámec cestovního ruchu se nezmiňuje o potřebě řádného posuzování dopadu, které by hodnotilo potenciální dopad na toto odvětví a bylo by součástí každého nově předloženého legislativního návrhu EU. To je zvláště potřebné v řadě případů, například v navrhovaném označování potravin nebo legislativě v oblasti práv cestujících a spotřebitelů.

3.3 Cestovní ruch nesmí být chápán jako politika sama o sobě, ale jako horizontální tematika, kterou ovlivňují různé jiné politiky přijaté EU, zvláště politika dopravy, vzdělávání, zaměstnanosti, výzkumu a inovací, změny klimatu, jednotného trhu, bezpečnosti, spotřebitelů atd. Ve skutečnosti se politika cestovního ruchu netýká pouze jednoho generálního ředitelství pro podniky, ale musí být zohledňována v rámci všech ostatních politik prováděných EU.

3.4 Podpora a rozvoj služeb cestovního ruchu v celé EU nejsou ve své současné podobě dostatečně koordinovány a organizovány, a vytvářejí tak problémy občanům, kteří chtějí cestovat. Vykonat cestu po celém území EU s využitím veřejných dopravních prostředků je náročné a vyžaduje to zkombinovat různé jízdní řady vlaků, trajektů, autobusů atd., takže není možné zaručit jistý pobyt.

3.5 Odvětví cestovního ruchu čelí stále silnější světové konkurenci ze strany nově se rozvíjejících zemí nebo rozvojových zemí, které přitahují stále více turistů. Aby Evropa byla konkurenceschopná, musí navrhnout udržitelnou politiku a zdůraznit své četné přednosti, jako je bezpečnost, kterou zajišťuje:

- ve společnosti a v životním prostředí;
- v rámci dopravy a spolehlivého cestování;
- při všestranně bezpečném pobytu;
- při zabezpečených transakcích, ať bankovních, obchodních či jiných;

- v otázkách zdraví a hygienických předpisů;
- v oblasti lékařské péče;
- v oblasti policejních služeb a bezpečnosti;
- v možnostech přístupu a v infrastrukturách pro osoby se zdravotním postižením či osoby se zvláštními potřebami;
- v oblasti zdravotní péče;
- v oblasti kvality;
- z hlediska profesionality a kvality přímých a nepřímých osobních služeb;
- v oblasti práv občanů.

3.6 Lze říci, že při cestách v EU jako turisté často zapomínáme, že máme zajištěny základní potřeby, jako je všude dostupná pitná voda, možnost najíst se bez toho, aniž bychom se otrávil, a jezdit po silnicích a cestovat bez ochranného doprovodu. Proto je třeba propagovat tyto prosté výhody, které Unie poskytuje turistům. Zvláště takové přednosti by měly být zdůrazňovány, jelikož dodávají turistům pocit bezpečnosti a nejsou zajištěny prakticky v žádné z hlavních světových turistických destinací, ačkoli představují srovnatelnou výhodu pro volbu a propagaci určitého místa pro dovolenou.

3.7 Evropa by se měla rozvíjet a posilovat svůj image na světových trzích a podporovat spolupráci s Čínou, Ruskem, Indií, Brazílií, Japonskem, Spojenými státy a středomořskými zeměmi. Aby byl tento proces možný, bude však třeba podněcovat podnikatelského ducha a inovace, zlepšovat kvalitu nabídky produktů, aby naše služby a zařízení svou úrovní odpovídaly těm, které poskytuje mezinárodní konkurence. Je třeba omezit sezónnost a velké výkyvy poptávky upevněním a zpestřením nabídky služeb cestovního ruchu. EU musí zlepšit a potvrdit na základě osvědčení o odborné přípravě jednotlivých a platných na celém svém území profesní dovednosti všech osob, které jsou zapojeny do cestovního ruchu, se zvláštním důrazem na výsledky učení a jejich potvrzení. Tato společná a uznaná osvědčení, jež jsou nezbytná, budou užitečná jak pro podniky, tak pro pracovníky v celé EU.

3.8 Současné metody shromažďování a analýzy statistických údajů jsou nedostačující. Nedostatky v nashromážděných údajích vedou k tomu, že při vypracování pokynů jsou přijímána neúplná či chybná rozhodnutí. V tomto ohledu dokument zdůrazňuje význam lepšího zpracování statistik a analýz ve vztahu k cestovnímu ruchu. Komise tomu přikládá zásadní význam za účelem upevnění základny socioekonomických znalostí o cestovním ruchu na evropské úrovni. Strukturovaný sběr statistických informací umožní nejen podávat informace a racionálně vybírat, ale povzbudí též mezioborovou spolupráci mezi výzkumnými pracovníky a výměnu názorů a zkušeností. Je nezbytné zlepšit statistické metody a jejich výsledky, přičemž rovněž platí, že sběr těchto údajů nemůže zvýšit administrativní zátěž (byrokracií) pro podniky a občany.

3.9 Více než polovina členských států EU používá satelitní účty v oblasti cestovního ruchu, které se osvědčily jako velice efektivní nástroj. Komise by měla hledat možnosti, jak podnitit zbývající země a pomoci jim, aby tuto metodu přijaly, což by také posloužilo ke srovnávacímu hodnocení podrobných výkonnostních údajů. To je nezbytně nutné vzhledem k významným změnám trendů a vzorců chování subjektů v cestovním ruchu, k nimž nyní v Evropě dochází.

3.10 Pestrost je magickým klíčem evropského cestovního ruchu. Široká škála zkušeností, jež lze prožít v každém evropském státě, přispívá k jeho atraktivitě pro turisty, kteří si je vybírají jako turistickou destinaci. Bohatá paleta jejich kulturního dědictví, přírodního prostředí, gastronomie, vín a historie poskytuje jednotlivým návštěvníkům různé vjemy. Zachování těchto odlišností je důležité a představuje zásadní argument propagace Evropy ve světě.

3.11 Vzhledem k tomu, že malé a střední podniky představují většinu podniků působících v oblasti cestovního ruchu, je nutné také využít dynamického přístupu těchto podniků, pomoci jim s rozvojem jejich podnikatelské činnosti a zaměřit se na jejich přispění k zachování kulturního dědictví a rozvíjení místních komunit. Právě tyto podniky vstřebávají základní nezaměstnanost (ekonomických migrantů a nekvalifikovaných osob) a vhodně ji snižují tím, že zaměstnávají značnou část aktivní populace, čímž navíc snižují sociální vyloučení. Soukromý sektor musí být aktivně zapojen do oblastí, jako je propagace cestovního ruchu či podpora zaměstnanosti, a dále je třeba usnadňovat vytváření sítí mezi podniky v tomto sektoru.

3.12 Pro politiku cestovního ruchu je charakteristická její transversálnost. Má vliv zvláště na dopravní politiku (práva a bezpečnost cestujících a kvalita dopravy), veřejné podpory, vnitřní trh (svoboda usazování a svoboda poskytování služeb souvisejících s cestovním ruchem, podpora kvalitních služeb, rozvoj elektronického obchodu) i daňovou politiku, která má často negativní dopad (daňové překážky dobrého fungování vnitřního trhu, daňové režimy pro malé a střední podniky působící v tomto odvětví, daňové úlevy). Tuto oblast je tedy nutné podporovat specifickou finanční pomocí a naopak, bude vhodné, aby se podniky cestovního ruchu zavázaly, že budou investovat, podporovat zaměstnanost a zvyšovat ji.

3.13 Výbor je přesvědčen, že je třeba podporovat mechanismus, který zlepší a posílí turistické výměny mezi členskými státy a umožní cestovat především některým skupinám, jako je mládež, pro niž by bylo také třeba zkoordinovat školní prázdniny, dále starší osoby, lidé se sníženou pohyblivostí a ekonomicky slabé rodiny, a to zejména během nízké sezóny. Členské státy, jejichž hospodářství není soustředěno na cestovní ruch, budou muset podpořit země, které jsou v této situaci, a to tím, že budou u svých občanů propagovat destinace v rámci Evropy. Evropské letecké společnosti musí pochopit, že nepodporují cestovní ruch a vnitřní trh, pokud občanům ze severní Evropy nabízejí letenky do Asie za ceny, které jsou často výhodnější než ceny letenek do jihovýchodní Evropy.

3.14 Výbor se domnívá, že je třeba vytvořit společnou specifickou politiku s inovujícími prvky pro starší osoby a důchodce, jejichž podíl v populaci by měl v roce 2020 představovat 20 %, osoby se zdravotním postižením a osoby se specifickými potřebami a sníženou mobilitou, jejichž současný počet se odhaduje na 127 milionů, aby bylo možné vzbudit jejich zájem poskytnutím turistického produktu ušitého na míru těmto společenským kategoriím. Musí být poskytnuta specifická odborná příprava zaměřená na naplnění potřeb těchto specifických skupin. Vzhledem k tomu, že ve společnosti jsou skupinu osob, které v některých případech mají kupní sílu, zájem o kulturu a volný čas a představují velmi silný potenciál pro trh, je třeba, aby se EU se soustředila především na podporu společné politiky, která by jim byla určena a pomohla jim získat práva v oblasti cestovního ruchu, aby mohly využívat těchto aktivit, aniž by při tom byly diskriminovány. Toto zaměření však musí provázet také úsilí soukromého sektoru s cílem zajistit použití vhodné infrastruktury pro poskytování služeb v této části trhu.

3.15 Výbor je přesvědčen, že je třeba povzbuzovat mezinárodní spolupráci, zvláště na trzích, které jsou pro EU důležité. Je třeba vytvořit podmínky nutné pro zjednodušení vydávání společného evropského víza s cílem zvýšit počet návštěvníků ze zemí, které nejsou signatáři Schengenské dohody. Turisté by měli mít možnost cestovat z jedné země EU do druhé, a za tímto účelem bude třeba zjednodušit právní předpisy a směrnice.

3.16 Na úrovni regionů je vhodné jako evropský turistický produkt lépe propagovat kulturní trasy, současné kulturní památky, chráněné přírodní oblasti či ochranu a zhodnocení tradičních budov a podniků, zdravotní turistiku a wellness nebo turistiku z lékařských důvodů, vzdělávací turistiku, oenologicko-gastronomickou, historickou nebo duchovní turistiku, agroturistiku či turistiku zaměřenou na moře, a to se zohledněním a zachováním kulturních tradic a gastronomie (tradiční restaurace a podniky přímo související s regionální historií), včetně podvodního kulturního dědictví. Není vždy nutné zvyšovat počet volných lůžek, ale je třeba spíše investovat do zlepšení kvality služeb a infrastruktury zařízení, inovovat novými nabídkami, například v oblasti lázeňských středisek a relaxačních center atd. Návrh Komise se ani jednou nezmiňuje o tom, jak by bylo možné konkretizovat výše uvedené činnosti, ani neuvádí priority a samozřejmě ani plán, kterým by se mělo řídit jejich provádění v jednotlivých státech se zohledněním regionů, aby tyto činnosti vytvořily evropskou politiku cestovního ruchu. Neplánuje se společná reklamní propagace, i když by tato iniciativa byla skutečně nezbytná.

3.17 Výbor souhlasí s vytvořením známky „evropské kulturní dědictví“ a navrhuje, aby byla rovněž vytvořena známka „evropské gastronomické dědictví“, jež by souběžně s dalšími akcemi, jako jsou Dny evropského dědictví a Cena Evropské unie pro kulturní dědictví, posuzovala restaurační zařízení a přidělovala jim na základě jednotného a harmonizovaného přístupu „hvězdičky“ a certifikace, spolu s vhodným využitím různých národních a evropských programů. Výbor navrhuje harmonizovat systém udělování hvězdiček hotelům v EU a jejich certifikaci. EHSV vybízí Komisi, aby nadále pořádala Evropské fórum cestovního ruchu jako

místo pro setkávání a analýzu všech aktérů tohoto odvětví, zodpovědných osob z jednotlivých států, místních a regionálních orgánů a sociálních aktérů, za účelem podpory evropské identity cestovního ruchu, jež zohlední rozmanitost a pluralitu.

3.18 Rámec také navrhuje vytvořit evropskou značku kvality cestovního ruchu a známku „Kvalitní turistika“ vyžadující zvýšení standardů služeb v tomto odvětví, které je třeba podpořit. Znamka kvality však musí být podpořena také odpovídajícími finančními mechanismy pro aktéry v cestovním ruchu, aby mohli zlepšit nabídku produktů a investovat do modernizace zařízení a standardů služeb, odborné přípravy a rekvalifikace zaměstnanců.

3.19 Vazby, které by měly být vytvořeny mezi gastronomií, stravováním a cestovním ruchem, jsou zjevně originální možností kvalitní turistické nabídky, jelikož díky ní se turisté dostávají do přímého kontaktu s gastronomickou kulturou jednotlivých členských států. Mohou tak posoudit rozdíly mezi různými poskytovanými službami. Stále více osob cestuje po EU s cílem kvalitní stravy. Kuchařské umění se tak stává nástrojem propagace evropských potravin a kulinárních požitků. Je nutné propagovat potraviny a nápoje, recepty a poznávací cesty za jídlem a vínem a podporovat koordinovanou spolupráci, která nabízí alternativní druhy přidané hodnoty za účelem posílení vazby mezi cestovním ruchem a stravováním.

3.20 **Odborná příprava pracovníků v odvětví cestovního ruchu** je jistě důležitou investicí pro evropský cestovní ruch a zvláště pro malé a střední podniky. Se zavedením nových technologií a pracovních metod vznikla poptávka po specializovaných zaměstnancích. Rozšíření programů EU určených na zdokonalování a odbornou přípravu zaměstnanců v oblasti cestovního ruchu, které již byly zavedeny v jiných odvětvích, je vítaným krokem, jenž usnadní přizpůsobení technologickému pokroku, který se v tomto sektoru prosazuje. Je třeba vytvořit evropské osvědčení o odborné přípravě, které by bylo založeno na výsledcích učení, spočívalo by ve společných povinných kritériích a bylo by možné jej využívat svobodně a nezávisle díky potvrzování na národní či místní úrovni, přičemž by zároveň odkazovalo na rámce, které existují pro osvědčení o odborné přípravě na úrovni jednotlivých států. Odvětví cestovního ruchu by mělo povinně poskytovat zaměstnancům školení s osvědčením o odborné přípravě. Pro odbornou přípravu v odvětví cestovního ruchu považuje EHSV za důležitý podnět komunikace ze zasedání v Bruggách týkající se odborného vzdělávání a přípravy v EU. Bude-li odvětví cestovního ruchu nabízet stále a vysoce kvalitní pracovní podmínky, stane se velice přitažlivým.

3.21 Projekt odborné přípravy a rozvíjení způsobů chování budou muset povinně zahrnovat učení cizích jazyků pro pracovníky v odvětví cestovního ruchu se zohledněním kulturních specifík. Zároveň je třeba zřídít vydávání osvědčení o odborné přípravě odpovídající pokynům Evropské komise a Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop). Zvláštní pozornost bude třeba věnovat profesím cestovního ruchu, které přímo souvisejí s kulturním dědictvím, jako jsou turističtí průvodci, kteří budou muset mít diplom a prokázat schopnost prosazovat kvalitu tohoto dědictví, jelikož

budou mít osvědčení vydané místními orgány, budou znát památky daného regionu, kde hodlají pracovat, což platí i pro zaměstnání na dobu dočasnou, a budou mít nezbytnou znalost jazyka, jímž se zde mluví, stejně jako osob, jež budou provádět, jak je pro období před rokem 1975 stanoveno v normě CEN (EN 13809 z roku 2003) a jak od té doby rovněž stanovily směrnice 75/368/ES a 92/51/ES. Související osvědčení se musí týkat všech odvětví profesí cestovního ruchu, např. číšníků, kuchařů, kulturních referentů a obecně všech osob, které jsou ve styku s turisty.

3.22 Výbor je přesvědčen o tom, že bude třeba náležitě zohlednit skutečnost, že strategie „all inclusive“, kterou v mnoha členských státech řada podniků zavedla, nakonec dosáhla naprosto opačných výsledků, než se očekávalo. Je bohužel zcela zřejmé, že model klubů „all inclusive“ a rozsáhlých hotelových zařízení zhoršil problémy, s nimiž se střetávají malé a střední podniky působící v oblastech, jež jsou v jejich blízkosti.

3.23 Tvrdé podmínky, v nichž probíhá hospodářská soutěž mezi velkými zahraničními cestovními agenturami na straně jedné a na straně druhé hotely, které se snaží zaplnit svá zařízení na základě nabídky „all inclusive“, způsobily zhoršení kvality poskytovaných služeb, přičemž jedním z důsledků je, že některé turistické oblasti si v zahraničí získaly špatnou pověst. Vlivem tohoto tlaku jsou malé a střední podniky nuceny poskytovat služby za ceny nižší, než jsou jejich náklady, což vede k ukončení jejich činnosti či ke krizovým situacím v těchto podnicích.

3.24 Nesmíme kategoricky odmítat systém „all inclusive“, jelikož je možné, že odpovídá jisté části poptávky v tomto odvětví, musí však podléhat jako ostatní produkty v oblasti cestovního ruchu právním předpisům a spravedlivé hospodářské soutěži s jinými nabídkami a být kontrolován a uplatňován na základě vlastních prostředků a bez veřejné podpory. Příjmy z cestovního ruchu musí být co nejvíce rozdělovány, aby se okolí v sousedství luxusních hotelů rozvíjelo. Návštěvník musí mít možnost volby, kolik utratí v hotelu a mimo něj. Jedná se však o jeden z mála tržních segmentů, který zaznamenal růst navzdory poklesu, ke kterému došlo během posledních let v tradičním cestovním ruchu. Není možné ustupovat od požadavků na kvalitu, ale je důležité ocenit, že existují celá střediska cestovního ruchu, která během let úspěšně rozvíjela podnikání v této části trhu. Je podstatné formulovat jasnou definici trhu „all inclusive“, která by popisovala kvalitní produkt a vyloučila by produkty a služby pokleslé kvality, které se nabízejí pod rouškou akcí typu „all inclusive“.

3.25 **Sezónnost cestovního ruchu**, která vyplývá z turistické poptávky příliš soustředěné na červenec a srpen, brzdí možnosti rozvoje tohoto odvětví a brání šíření jejich účinků v celé ekonomice, takže ovlivňuje tok příjmů a způsobuje, že stávající zařízení a zaměstnanci nejsou využíváni optimálním způsobem. Opatření zaměřená na zaměstnatelnost pracovníků a ziskovost infrastruktur mimo hlavní sezónu napomohou vytvořit potenciál aktivnějších a produktivnějších lidských zdrojů, přičemž koordinace s cílem využít infrastruktury pro jisté kategorie obyvatel nebo školy i v obdobích s minimální návštěvností povede ke zřetelnému prodloužení turistické sezóny se všemi výhodami, jež

z toho vyplynou. Jedním z hlavních způsobů, jak lze docílit zmírnění sezónnosti, by bylo lépe časově rozložit dovolenou zaměstnanců prostřednictvím vhodných pobídek. Větší využití stávajících turistických infrastruktur i pracovníků mimo hlavní sezónu by podnikům umožnilo lépe využít jejich zařízení a zvýšit produktivitu díky stabilnější a podnikavější pracovní síle. EHSV hodnotí pozitivně, že iniciativa „Calypso“ byla prvním krokem tímto směrem, a vybízí Evropskou komisi a Evropský parlament, aby podporovaly zejména z rozpočtového hlediska rozvoj této iniciativy z důvodu jejího sociálního dopadu a dopadu na odvětví evropského cestovního ruchu.

3.26 Výbor soudí, že cestovní ruch představuje zásadní parametr pro životní prostředí a že je oprávněné jej chránit a propagovat. Neničí památky, nevyčerpává zdroje ani nenarušuje přírodní procesy, vyžaduje však přiměřené plánování a provádění vhodné politiky cestovního ruchu. Je to právě cestovní ruch, díky kterému vešly ve známost a byly zhodnoceny celé čtvrti, jimž se dříve lidé spíše vyhýbali, jako například londýnská čtvrt Docklands nebo mořské pobřeží v Barceloně v okolí přístavu, máme-li uvést alespoň dva případy, a díky nim získaly práci miliony osob v Evropské unii.

3.27 Dlouhodoběji je výzva změny klimatu Komisí správně identifikována jako příčina podstatné restrukturalizace typických vzorců v oblasti cestovního ruchu a ubytování. Subjekty v tomto odvětví již zaznamenávají příznačný posun směrem k zeleným postupům v cestovním ruchu, který se projevuje v tom, jak jsou produkty v cestovním ruchu vyvíjeny, nabízeny v balíčcích a uplatňovány na trhu. Je třeba, aby na úrovni členských států začala analýza dopadů změny klimatu na cestovní ruch, a musí být přijata vhodná adaptační opatření v souladu s prognózami dopadů klimatické změny na konkurenceschopnost.

3.28 Kroky, které Komise hodlá uskutečnit za účelem zpestření turistických produktů, zohledňují dynamiku, již se vyznačuje cestovní ruch, který představuje odvětví citlivě reagující na osoby a jejich rozmanité požadavky. Podpora originálních typů cestovního ruchu systematictější propagací automaticky povede k lepšímu zhodnocení přirozených místních charakteristických prvků a komparativních výhod jednotlivých regionů.

3.29 EU musí též reagovat na problémy týkající se sociální oblasti, územní soudržnosti a jejího zachování.

3.30 **Opatření pro rozsáhlejší využití finančních zdrojů** v EU ve prospěch turistického rozvoje uvolní potenciál tohoto odvětví tím, že poskytnou prioritu regionům, které jsou postiženy deindustrializací hospodářství a jsou perspektivní z hlediska cestovního ruchu.

3.31 Mořský a pobřežní cestovní ruch má zásadní význam jakožto katalyzátor hospodářského rozvoje. Bude třeba zavést opatření na podporu rozvoje tohoto typu cestovního ruchu v rámci integrované námořní politiky EU. Pro mnoho pobřežních oblastí představuje hospodářská diverzifikace zaměřená na cestovní ruch prioritu, neboť pokles hospodářských aktivit spojených zejména s rybolovem, stavbou lodí, zemědělstvím či těžebním průmyslem vedl v těchto oblastech ke snížení příjmů a zvýšení nezaměstnanosti. Podniky v oblasti cestovního ruchu, zvláště malé podniky a mikropodniky, často působí na pobřeží či v podobných turistických oblastech, a proto mají nejen podnikatelský a sociální rozměr, ale také dlouhodobou historickou tradici, která v některých členských státech EU často trvá déle než půl století a pro obyvatelstvo těchto oblastí rovněž představuje skutečný kulturní odkaz. Proto je třeba dodržovat nařízení EU a soustředit se na zachování kulturního dědictví, kvality a historie každého místa, kde tyto rodinné podniky vznikly, a je oprávněné navrhnout některé iniciativy, jejichž cílem je chránit je tam, kde existují.

3.32 EU musí věnovat pozornost informacím šířeným o členských státech, neboť tyto informace vytvářejí u případných turistů ze třetích zemí negativní představu a nejistotu, zda je vhodné tyto země navštívit, což má velmi škodlivé dopady na propagaci jejich cestovního ruchu. Je vhodné, aby Unie zřídila specifický tým pro řízení krizové komunikace v oblasti evropského cestovního ruchu a stanovila, aby každá země, jež by v něm byla zastoupena, musela zřídit a provozovat podobný útvar.

3.33 Evropská politika a politiky jednotlivých států v oblasti cestovního ruchu budou muset zohledňovat všechny strukturální změny, přijímat opatření proti strukturální nezaměstnanosti a také zajišťovat účinné rozdělování investic do tohoto odvětví.

V Bruselu dne 21. září 2011.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON